



# Natuurtoets

**Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag**  
Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 0470037.100  
definitief revisie 00  
19 april 2021

# Natuurtoets

## Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag

### Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 0470037.100

definitief revisie 00  
19 april 2021

#### Auteurs

M.A.T.H.I.L.D.E. van den Broek

#### Opdrachtgever

Nijsingh Advies  
Eerste Compagnonsweg 34  
8415 AC Bontebok

Antea Group is aangesloten bij het  
Netwerk Groene Bureaus



*De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BII12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.*

datum vrijgave  
22-04-2021

beschrijving revisie 00  
definitief

gecontroleerd  
J.M. Kooijman

vrijgave  
W.A. Matla



# Inhoudsopgave

Blz.

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>1</b>
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectvoornemen	1
1.3	Doel en onderzoeksvragen	2
1.4	Leeswijzer	2
<b>2</b>	<b>Wettelijk kader Wet natuurbescherming</b>	<b>3</b>
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur	5
2.3.3	Natuur buiten de EHS	5
2.3.4	Ganzenfoerageergebied	6
2.4	Procedure	6
<b>3</b>	<b>Methodiek</b>	<b>7</b>
3.1	Algemeen	7
3.2	Bureauonderzoek	7
3.3	Terreinbezoek	8
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	8
<b>4</b>	<b>Resultaten</b>	<b>9</b>
4.1	Gebiedsbeschrijving	9
4.2	Beschermde soorten	10
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	10
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	12
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	16
4.3	Beschermde gebieden	16
<b>5</b>	<b>Toetsing</b>	<b>18</b>
5.1	Effectbepaling project	18
5.2	Toetsing effect op beschermde soorten	18
5.2.1	Vogels	18
5.2.2	Zoogdieren	20
5.2.3	Vissen	21
5.2.4	Kevers	21
5.3	Effecten op beschermde gebieden	21
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	21
5.3.2	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	21
<b>6</b>	<b>Bronnen</b>	<b>23</b>

## Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

**Natuurtoets**

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



*Globale ligging van het projectgebied (rood omlijnd). Bron: PDOK Viewer, 2021.*

## Conclusies en advies

Nijsingh advies is voornemens om op de Lytse Wyngaerden 28 en 28a bestaande schuren te slopen, een nieuwe woonkavel te realiseren en de bestaande woning op te waarderen. Het project kan worden uitgevoerd indien de werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het projectgebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

### Conclusies: Beschermde gebieden

In het projectgebied is geen NNN-gebied aanwezig. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het projectgebied heeft geen effect op de directe omgeving van het projectgebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN geen belemmeringen.

Uit de bureaustudie blijkt dat op circa 6,2 kilometer afstand ten noordoosten en 6,7 kilometer ten noordwesten van het projectgebied Natura 2000-gebieden Deelen en Van Oordt's Mersken liggen. Als gevolg van de relatief grote afstand kunnen effecten op de Natura 2000-gebieden ten gevolge van bijvoorbeeld versnippering, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht en verstoring door trillingen op voorhand worden uitgesloten. Enkel negatieve effecten van vermisting en verzuring van stikstofgevoelige habitattypen in Deelen en Van Oordt's Mersken als gevolg van stikstofdepositie kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Er wordt daarom geadviseerd om een AERIUS-berekening uit te voeren. Zie ook Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja, enkel voor stikstofdepositie	Nee
Effecten?	Mogelijk	Nee
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	AERIUS berekening	Nee
Is het project uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Onduidelijk	Ja

### Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het projectgebied:

- *Vogels – huismus en boerenwaluw (geschikt nestbiotoop aanwezig);*
- *Algemene broedvogels (zeer waarschijnlijk nestplaatsen);*
- *Vleermuizen (mogelijk verblijfplaatsen aanwezig);*
- *Grote modderkruiper (geschikt biotoop aanwezig);*
- *Gestreepte waterroofkever (geschikt biotoop aanwezig).*

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen

kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is. In Hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in projectgebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
<b>[Categorie 1 t/m 4-vogelsoorten]</b> [huismus]	Mogelijk in het woonhuis en de stallen in het projectgebied	<i>Ja</i>	<i>Mogelijk; afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek</i>	<i>Mogelijk; afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek</i>	<i>Nader onderzoek uitvoeren naar het gebruik van het projectgebied door de huismus</i>
<b>[Categorie 5-vogelsoorten]</b> [boerenzwaluw]	Ja, nesten aangetroffen in de stallen	<i>Ja</i>	<i>Mogelijk; indien er onvoldoende geschikte alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn in de directe omgeving van het projectgebied</i>	<i>Mogelijk; indien er onvoldoende geschikte alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn in de directe omgeving van het projectgebied</i>	<i>Nader onderzoek uitvoeren naar alternatieve verblijfplaatsen voor boerenzwaluw in de directe omgeving van de boerderij</i>
<b>[Algemene broedvogels]</b>	Nestgelegenheid in weide, bomen of struiken	<i>Nee</i>	<i>Nee, mits werken buiten het broedseizoen</i>	<i>Nee, mits werken buiten het broedseizoen</i>	<i>Werken buiten het broedseizoen</i>
<b>[Vleermuizen]</b> [baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis]	Mogelijk Verblijfplaatsen in de stallen	<i>Ja</i>	<i>Mogelijk; afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek</i>	<i>Mogelijk; afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek</i>	<i>Nader onderzoek uitvoeren naar het gebruik van het projectgebied door vleermuizen</i>

<p><b>[Vissen]</b>  <b>[Grote modderkruiper]</b></p>	<p>Geschikt biotoop aanwezig in watergangen</p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>
<p><b>[Kevers]</b>  <b>[Gestreepte waterroofkever]</b></p>	<p>Geschikt biotoop aanwezig in watergangen</p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>	<p><i>Nee, mits er geen ontwikkelingen in de watergang plaatsvinden</i></p>

### **Zorgplicht**

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

# 1 Inleiding

## 1.1 Aanleiding

Nijsingh advies is voornemens om op de Lytse Wyngaerden 28 en 28a de bestaande schuren te slopen, een nieuwe woonkavel te realiseren en de bestaande woning op te waarderen.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

In Figuur 1.1 is de ligging van het projectgebied weergegeven.



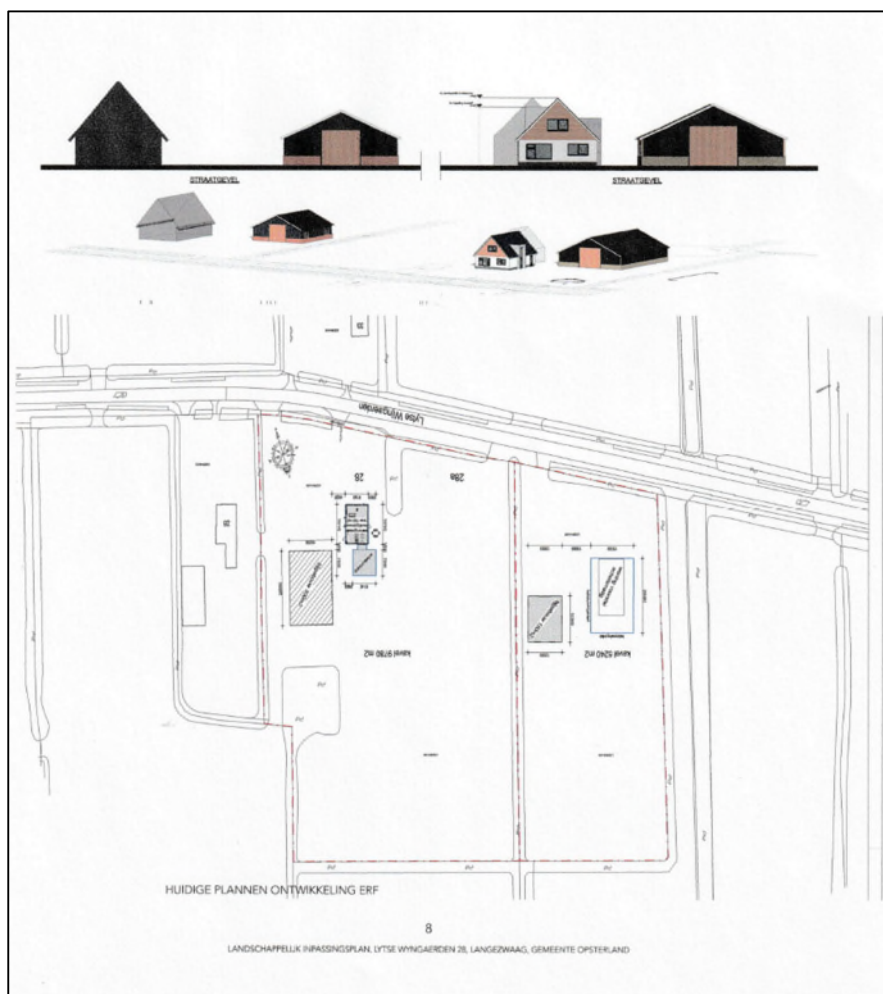
*Figuur 1.1. Ligging van het projectgebied (rood omkaderd). Bron luchtfoto: PDOK Viewer, 2021.*

## 1.2 Projectvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om 1000 m<sup>2</sup> aan bestaande schuren te slopen, een nieuwe woonkavel te ontwikkelen en de bestaande woning op te waarderen. Tevens zal naast de nieuwe woning een bijgebouw van 150 m<sup>2</sup> worden gerealiseerd. Dit bijgebouw zal als opslag of hobbyruimte fungeren.

Zie Figuur 1.2 voor een impressie en het ontwerp van het voornemen.





Figuur 1.2. Schets projectvoornemen. Bron: opdrachtgever.

Er is nog geen planning bekend omtrent het voornemen.

### 1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?

#### Natuurtoets

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



- Komen in de beïnvloedingszone van het projectgebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

## 1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het projectgebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de natuurwetgeving en het NNN.

## 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 2.4](#) wordt de vervolprocedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

### 2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende Natuurtoets wordt niet ingegaan op de bescherming van houtopstanden omdat deze niet aan de orde is aangezien er geen bomen worden gekapt in voorliggend projectgebied.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

Per paragraaf worden tevens de beleidsregels van de provincie aangeduid die specifiek voor deze provincie (en derhalve voor voorliggend voornemen) van toepassing kunnen zijn.

### 2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 5) aanwezig zijn in het projectgebied.

#### Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.1 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een

onthefing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

### **Soorten van de Habitatrichtlijn**

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.5 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

### **Andere soorten**

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10, bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B(1 en 2) en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.10 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie. Het voorgaande geldt echter niet indien de soorten zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag.

Bij voorliggende toetsing is de provincie Friesland bevoegd gezag. In aanvulling op de landelijk vrijgestelde soorten van artikel 3.10 onderdeel A (zie Regeling Natuurbescherming, [Bijlage 13](#)) is in de provincie Friesland ook de steenmarter vrijgesteld. In de provincie geldt voor deze en de overige landelijk vrijgestelde soorten, een vrijstelling. Voor deze soorten geldt enkel de zorgplicht.

## **2.3 Gebiedsbescherming**

### **2.3.1 Natura 2000**

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de

natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

### 2.3.2 Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. In Fryslân is ervoor gekozen om de term Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te blijven hanteren. De EHS is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, landelijk genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Ecologische Hoofdstructuur. De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In Artikel 7.1.1 (Verordening Romte Fryslân 2014, geconsolideerde versie 2018) staan regels opgenomen die de bescherming van de EHS in de provincie Friesland waarborgen. In Artikel 7.1.2 is opgenomen dat het bestaande gebruik inclusief de bijbehorende bestemmingsregeling mogelijk blijft, voor zover de betreffende EHS-gronden nog niet zijn verworven voor natuurontwikkeling. Voor de natuurgebieden die behoren tot de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe (Artikel 7.1.3). Het 'nee, tenzij'-principe betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. In Artikel 7.1.4 staat het compensatiebeleid voor de EHS opgenomen.

Het regime ter bescherming van de EHS kent in de provincie Friesland externe werking (Artikel 7.1.1 lid 3). Dit houdt in dat niet alleen de effecten van activiteiten die gelegen zijn binnen de grenzen van EHS-gebieden beoordeeld en eventueel gecompenseerd moeten worden, maar ook (potentiele) effecten op EHS-gebieden die in de omgeving van het projectgebied liggen (externe effecten). Indien een activiteit of ontwikkeling buiten de EHS significant negatieve effecten heeft op het NNN, dan is dit niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven voorhanden zijn. (In tegenstelling tot activiteiten en ontwikkelingen *binnen* de EHS-grenzen, is voor activiteiten buiten de EHS-grenzen geen maatschappelijk groot belang nodig). Indien er geen alternatieven voor het voornemen voorhanden zijn, dan moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. In Artikel 7.1.4 staat het compensatiebeleid voor de EHS opgenomen.

### 2.3.3 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn natuurterreinen en landschapselementen te vinden. Voor deze gebieden zijn in de Verordening Romte beleidsregels opgenomen om die gebieden te beschermen. In Artikel 7.2 zijn nog eens voor twee gebieden beschermingskaders opgezet. Het gaat om:

- Natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur. In Artikel 7.2.1 is opgenomen dat een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur, voorziet in een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.
- Weidevogelkansgebieden of weidevogelparels. Voor activiteiten in het landelijk gebied aangeduid als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels voorziet het ruimtelijke plan in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die gebieden wordt gehandhaafd, waarbij de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan (Artikel 7.2.2).

In Artikel 7.2.4 staat onderbouwd hoe en onder welke voorwaarde afgeweken mag worden van artikel 7.2.1 en artikel 7.2.2 (onder andere door mitigatie en/of compensatie).

#### 2.3.4 Ganzenfoerageergebied

Ganzenfoerageergebieden betreffen gebieden de door gedeputeerde staten aangewezen percelen of gebieden welke gedurende de winterperiode dienen als foerageergebieden voor grauwe gans, kolgans, brandgans en/of rotgans, onder voorwaarden zoals bedoeld en vastgelegd in de Nota Fryske Guozzenoanpak 2014. Wanneer ruimtelijke plannen van invloed zijn op ganzenfoerageergebieden, dan dient het voornemen bij wezenlijke effecten op dit gebied, voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.

### 2.4 Procedure

Als een project een kans op negatieve effecten op enig Natura 2000-gebied heeft, dient een vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Bij een overtreding van verbodsbepalingen uit de soortbescherming dient een ontheffing beschermde soorten aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag. Onder de Wet natuurbescherming is sprake van één rechtsdocument waarmee zowel vergunning (gebiedsbescherming) als ontheffing (soortbescherming) wordt verleend. Het bevoegd gezag is de provincie waar de activiteit (grotendeels) plaatsvindt. De aanvraag kan al dan niet gekoppeld aan de omgevingsvergunning, ingediend worden bij het gemeenteloket of rechtstreeks bij de provincie. Over de ontheffing/vergunning wordt binnen 13 weken na ontvangst beslist. Bevoegd gezag kan de beslissingstermijn eenmaal verlengen met 7 weken.

## 3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

### 3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

### 3.2 Bureauonderzoek

#### Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het projectgebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt met het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

#### Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2016-2021 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZK of provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

### 3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 18 maart 2021 is vanaf circa 12.30 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Antea Group bij regenachtig weer met een temperatuur van circa 7 °C. Tijdens het terreinbezoek is het projectgebied te voet belopen en zijn bebouwing en bomen geïnspecteerd met een verrekijker op holtes, kieren en nesten.

### 3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.



## 4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

### 4.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt ten zuiden van de Lytse Wyngaerden en ten noordwesten van de Lang'ein te Langezwaag (gemeente Opsterland, Provincie Fryslân).

Het eerste perceel betreft een landelijk gelegen boerderij met een woonhuis, twee grote stallen die nu dienen als opslag, een kleine vervallen stal en een voormalige stal, waarvan nu enkel het raamwerk is behouden. Naast de grote opslag bevindt zich nog een kleine keet.

Het perceel is deels verhard en wordt omringd door gecultiveerd grasland. Er bevinden zich enkele bomen en struiken op het terrein. Aan de achterzijde van het perceel bevindt zich een waterberging met een redelijk vlak talud. De waterberging is aangesloten op een netwerk aan sloten, wat tussen de akkers en langs het woonhuis loopt.

Het tweede perceel bevat enkel een halfopen stalen raamwerk van een schuur. Ook ligt er een grote berg zand en een omgevallen boom op het perceel. Ook dit perceel wordt omringd door een netwerk van sloten. Langs de weg staan er op enkele plekken bomen en struiken.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het projectgebied.



Figuur 4.1. Impressie van het projectgebied.

## 4.2 Beschermde soorten

### 4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde ‘andere soorten’ uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied (met een straal van 2,5km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een ‘X’ (NDFF, 2016-2021).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		

**Natuurtoets**

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
 projectnummer 0470037.100  
 19 april 2021 revisie 00  
 Nijsingh Advies

	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Sperwer	X		
	Wespendief	X		
<b>Zoogdieren</b>	Boommarter			X
	Damhert			X
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Vleermuizen**		X	
	Waterspitsmuis			X
<b>Amfibieën</b>	Heikikker		X	
	Poelkikker		X	
<b>Reptielen</b>	Adder			X
	Levendbarende hagedis			X
	Ringslang			X
<b>Insecten - Dagvlinders</b>	Grote vos			X
	Grote weerschijnvlinder			X
	Zilveren maan			X
<b>Insecten - Libellen</b>	Gevlekte witsnuitlibelle		X	
	Groene glazenmaker		X	
	Noordse winterjuffer		X	
<b>Vissen</b>	Grote modderkruiper			X
<b>Planten</b>	Geen waarnemingen			
<b>Overige soortgroepen</b>	Gestreepte waterroofkever		X	

\*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

\*\* Vleermuizen: *baardvleermuis*, *franjestart*, *gewone dwergvleermuis*, *gewone grootoorvleermuis*, *laatvlieger*, *meervleermuis*, *rosse vleermuis*, *ruige dwergvleermuis*, *tweekleurige vleermuis*, *watervleermuis*.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

## 4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Aangezien het projectgebied een beperkte omvang heeft, gedeeltelijk verhard, grotendeels gecultiveerd en deels bebouwd is, niet aansluit op grote natuur(lijke)gebieden, in een verstoorde omgeving ligt en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan Langezwaag loopt, zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op de beschermde (sub)soortgroepen: flora en overige soortgroepen (kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het projectgebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

Gezien de voedselrijke bodem en water, het ontbreken van zand/ heide of hoogveen, en het ontbreken van oevervegetatie, kunnen de aanwezigheid van amfibieën (heikikker en poelkikker) en reptielen (adder, levendbarende hagedis en ringslang) worden uitgesloten. Het ontbreken van waardplanten of geschikt biotoop voor deze flora maakt dat er geen geschikt leefgebied voor dagvlinders (grote vos, grote weerschijnvlinder en zilveren maan) en libellen (gevlekte witsnuitlibelle, groene glazenmaker en noordse winterjuffer) aanwezig is in het projectgebied. Door de geïsoleerde ligging, het ontbreken van bosschages, een struiklaag en oevervegetatie is er ook geen geschikt leefgebied voor zoogdieren (boommarter, damhert, das eekhoorn en waterspitsmuis) aanwezig in het projectgebied.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: vogels, zoogdieren (otter en vleermuizen), vissen (grote modderkruiper) en kevers (gestreepte waterroofkever).

### **Vogels**

#### *Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)*

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het projectgebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd.

Tijdens het terreinbezoek is de huismus waargenomen. Huismussen broeden in bebouwing; onder dakpannen of in gaten en kieren van gebouwen. Zowel het woonhuis als de stallen hebben dakpannen, er zijn geen sporen van nesten aangetroffen (zie Figuur 4.2). De huismus kan ook tot broeden komen in de stallen op het terrein, met name de grote stallen die nog in gebruik zijn als opslagruimte kunnen geschikte broedplaatsen van huismus bevatten, of in het woonhuis. Het projectgebied bevat dus geschikt biotoop voor de huismus, dankzij de broedmogelijkheden in de bebouwing en de (laurier) struiken op het terrein.



Figuur 4.2: De dakpannen op de schuren en het woonhuis bieden de huismus geschikte nestplaatsen.

Tijdens het terreinbezoek zijn er geen nesten van de gierzwaluw aangetroffen. Deze soort komt tot broeden in bebouwing; onder dakpannen, dakgoten, achter regenpijpen of in gaten in muren. Hoewel er geschikt biotoop voor de soort in de omgeving aanwezig is, zijn nesten van deze soort binnen het projectgebied uitgesloten.

Uit de bureaustudie is naar voren gekomen dat de kerkuil in de omgeving voorkomt. Tijdens het terreinbezoek zijn er geen nesten aangetroffen op hoge plekken in de stallen. Ook waren er geen boomholten aanwezig. Nesten van de kerkuil in het projectgebied zijn uitgesloten.

Daarnaast zijn er voor de grote gele kwikstaart en ooievaar geen biotoop specifieke elementen aanwezig zoals stromende beken met ontwikkelde oevers of bruggen, of nesten/ nestpalen van een groot formaat. Nesten van deze soorten zijn uitgesloten.

Tot slot zijn er geen nesten of holtes aangetroffen in bomen, waar de boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer of wespandief op tot broeden kan komen. Nesten van deze soorten zijn uitgesloten.

Gevolgen van het project op de huismus worden in Hoofdstuk 5 behandeld.

#### *Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest ( categorie 5)*

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het terreinbezoek zijn zeker 15 nesten van boerenzwaluw aangetroffen. Figuur 4.3 geeft enkele nesten weer. Deze soort is een koloniebroeder en trekvogel, die jaarlijks terugkeert naar dezelfde nestlocaties. Gezien de geschikte nestplaatsen in het projectgebied worden verwijderd en er in de directe omgeving (binnen enkele honderden meters) geen geschikte broedbiotoop aanwezig is, is er sprake van essentieel leefgebied voor de boerenzwaluw.

#### Natuurtoets

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



*Figuur 4.3: Enkele nesten van boerenzwaluw die zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek.*

Daarnaast is de zwarte kraai waargenomen tijdens het terreinbezoek. Er zijn geen nesten van de zwarte kraai aangetroffen in het projectgebied. Er zijn dan ook geen zwaarwegende ecologische feiten die jaarronde bescherming van zwarte kraai rechtvaardigen.

Gevolgen van het project op de boerenzwaluw worden in hoofdstuk 5 behandeld.

#### *Algemene vogelsoorten (artikel 3.1)*

In het projectgebied komen algemene vogelsoorten voor. Houtduif, knobbelzwaan, grauwe gans en wilde eend zijn waargenomen tijdens het terreinbezoek. Er zijn geen nestplaatsen aangetroffen van deze soorten. Wel bieden de akker, bomen en struiken nestgelegenheid voor algemene broedvogels.

Gevolgen van het project op algemene broedvogels worden in hoofdstuk 5 behandeld.

#### **Zoogdieren**

##### *Vleermuizen*

Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende projectgebied zijn er op diverse locaties in de stallen ruimtes, kieren en betimmeringen aanwezig die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen of die vleermuizen toegang bieden tot het gebouw (zie Figuur 4.4). Door deze aspecten zijn vleermuizen op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor vleermuizen, niet uit te sluiten van het projectgebied.

#### Natuurtoets

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



Figuur 4.4: De schuren waar kieren tussen balken, scheuren in muren en een enkele loshangende plank vleermuizen toegang kan bieden tot verblijfplaatsen.

Ook wordt verwacht dat vleermuizen foerageren in de schuren, rond de bomen en de bebouwing in het projectgebied.

De bomenrij langs de boerderij maakt mogelijk onderdeel uit van een (essentiële) vliegroute.

Gevolgen van het project op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

#### Overige (land)zoogdieren

##### Otter

De habitat van de otter omvat oevers met voldoende dekking, watergangen met zoet water en voldoende bomen, takken en boomstronken. Gezien er binnen het projectgebied essentiële elementen (bomen, boomstronken, takken, brede stromende watergang) die kunnen wijzen op verblijfplaatsen van otter ontbreken, kunnen verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied van de otter binnen het projectgebied worden uitgesloten.

##### Vissen

###### Grote modderkruiper

Habitats van grote modderkruipers zijn gebieden met een vaak rijke oever en onderwatervegetatie. Wanneer de waterplanten ontbreken is er vaak sprake van een goede modderbodem. De wateren hebben vaak een sliblaag van 10 tot 30 centimeter dik. Plaatselijk verkeren deze sloten zich in een sterk ontwikkelde verlandingsfase. De dichte vegetatie wordt gebruikt als schuilplaats, maar is ook geassocieerd met een hoge voedseldichtheid in de vorm van

kleine waterinsecten en andere watermacrofauna (slakken, vlokreeften, zoetwaterpissebedden). De watergang in het projectgebied bevat nagenoeg geen watervegetatie. Mogelijk is er wel een sliblaag aanwezig van voldoende diepte. Essentieel leefgebied van de grote modderkruiper in het projectgebied kan niet worden uitgesloten.

Gevolgen van het project op deze soort worden in Hoofdstuk 5 behandeld.

#### Kevers

##### *Gestreepte waterroofkever*

Deze soort komt voor in schone, relatief ondiepe wateren met spaarzame watervegetatie. De watergang in het projectgebied voldoet aan deze beschrijving. Deze soort kan in het projectgebied worden verwacht.

Gevolgen van het project op deze soort worden in Hoofdstuk 5 behandeld.

### 4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het projectgebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest [huismus]	Artikel 3.1	Nog onduidelijk	Mogelijk nestplaatsen aanwezig in het woonhuis of in de stallen in het projectgebied
Categorie 5-vogelsoorten [boerenzwaluw]	Artikel 3.1	Ja	Nesten aangetroffen in de stallen
Algemene broedvogels	Artikel 3.1	Ja	Nestgelegenheid in weide, bomen of struiken
Vleermuizen	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Gebouwen bevatten potentieel geschikte verblijfplaatsen
Grote modderkruiper	Artikel 3.10	Mogelijk	Watergangen in het projectgebied voldoen aan de biotoopeisen van deze soort
Gestreepte waterroofkever	Artikel 3.5	Mogelijk	Watergangen in het projectgebied voldoen aan de biotoopeisen van deze soort

### 4.3 Beschermde gebieden

#### Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt niet in beschermde gebieden (Figuur 4.5). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Deelen' ligt op circa 6,2 kilometer afstand ten noordwesten van het projectgebied. Het betreft een vogelrichtlijngebied wat geen overbelasting van verzuring of vermisting door stikstofdepositie kent. Op circa 6,7 kilometer van het projectgebied bevindt zich Natura 2000-



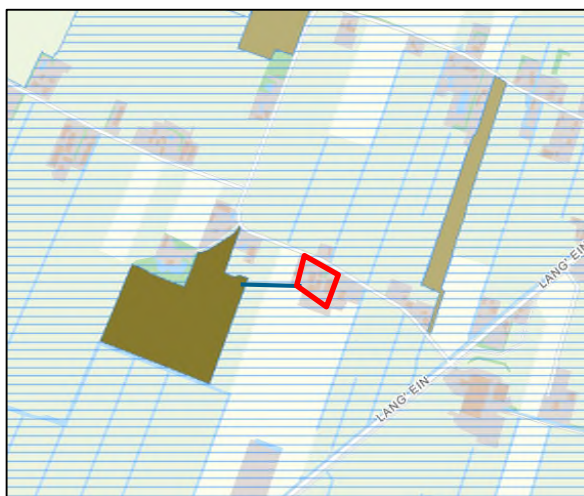
gebied 'Van Oordt's Mersken'. Het betreft een habitatrichtlijn en vogelrichtlijngebied wat overbelast is ten aanzien van verzuring en vermessing door stikstofdepositie.



*Figuur 4.5: De afstand van het projectgebied (rood), tot de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'Deelen' (blauw) en 'Van Oordt's Mersken' (groen). Bron: PDOK Viewer, 2021.*

#### **Natuurnetwerk Nederland**

In het projectgebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 100 meter ten zuidwesten van het projectgebied gelegen (Figuur 4.6). Het betreft een gebied met als beheertype N16.04 Vochtig bos met productie.



*Figuur 4.6: De afstand van het projectgebied (rood omkaderd) tot het NNN gebied (donkergroen). Bron: Provincie Fryslân, 2021.*

## 5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het project gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het project getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

### 5.1 Effectbepaling project

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- *Stallen worden verwijderd;*
- *Raamwerken van stallen worden verbouwd;*
- *Op het kale perceel wordt een woonhuis gerealiseerd.*

### 5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het projectgebied een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels, vleermuizen en kevers (zie ook Tabel 4.2). Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen.

#### 5.2.1 Vogels

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

Tijdens het terreinbezoek is de huismus aangetroffen in het projectgebied. Het is niet uit te sluiten dat vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus in de stallen en in het woonhuis binnen het projectgebied aanwezig zijn. Voor deze soort geldt dat aantasting niet zonder meer toegestaan is. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen van de soort aanwezig zijn in de bebouwing en deze wordt gesloopt, dan worden de beschermde verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (artikel 3.1).

Om de functie van het projectgebied en tevens het effect van de plannen op deze eventueel aanwezige jaarrond beschermde nesten te kunnen bepalen, is een vervolgonderzoek naar het voor komen van deze soort en hun nesten noodzakelijk.

#### **Nader onderzoek**

*Om te achterhalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen activiteit, is tijdig en nauwkeurig inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bebouwing in het projectgebied voor de huismus. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende soortprotocol/kennisdocument van BIJ12, 2017). Nader onderzoek, conform het kennisdocument (BIJ12, 2017), vindt in het voorjaar plaats (huismus: minimaal vier bezoeken in de periode van 1 mei t/m 1 juli. Met tussen elk bezoek een periode van minimaal 10 dagen).*

Indien het projectgebied een relevant onderdeel uitmaakt (in de vorm van verblijfplaatsen of essentieel foeragegebied) van het leefgebied van de soort[en] dienen vervolgstappen ondernomen te worden (het nemen van mitigerende maatregelen en het (mogelijk) aanvragen van een ontheffing).

### **Categorie 5-vogelsoorten**

Voor categorie 5-vogelsoorten geldt dat nestlocaties enkel jaarrond beschermd zijn wanneer er zware ecologische feiten aan de orde zijn. Dit kan het geval zijn wanneer er in de omgeving onvoldoende alternatief leefgebied aanwezig is of wanneer het een unieke biotoop betreft.

Tijdens het terreinbezoek zijn nesten van boerenzwaluw aangetroffen. Er zijn circa 15 nesten aangetroffen in de stallen die nu als opslagruimte worden gebruikt. Mogelijk zijn er meer nesten aanwezig, welke niet goed zichtbaar zijn vanaf de grond. De boerenzwaluw is een trekvogel en keert jaarlijks terug naar de bekende nestplaatsen. Aangezien de stallen in het huidige voornemen gesloopt worden, worden deze bestaande nesten vernietigd. Het is niet met zekerheid te zeggen of er geschikte nestlocaties aanwezig zijn in de directe omgeving van het projectgebied. Binnen een straal van 1 kilometer van de boerderij zijn er diverse boerderijen aanwezig waar zich mogelijk geschikte nestlocaties bevinden. Om de geschiktheid van alternatieve nestlocaties te kunnen bepalen, dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de directe omgeving van het projectgebied. Dit nader onderzoek staat in onderstaand kader beschreven.

#### ***Nader onderzoek alternatieve nestplaatsen boerenzwaluw***

*Om inzichtelijk te krijgen of er in de directe omgeving van het projectgebied geschikte alternatieve nestlocaties aanwezig zijn, dient er een nadere omgevingsbeoordeling plaats te vinden. Daarbij wordt gelet op de aanwezigheid van sporen (o.a. mestsporen, veren en nesten). Zo wordt inzichtelijk of de soorten mogelijk aanwezig zijn, of hier nader onderzoek naar gedaan moet worden en – indien reeds inzichtelijk – of er mogelijk effecten als gevolg van het voornemen optreden.*

Indien er voldoende alternatieven aanwezig zijn, is het noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, of dat de stallen voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden. Wanneer uit het nader onderzoek blijkt dat er onvoldoende alternatieve nestlocaties aanwezig zijn, dienen vervolgstappen ondernomen te worden (het nemen van mitigerende maatregelen en het (mogelijk) aanvragen van een ontheffing).

### **Algemene broedvogels**

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli<sup>1</sup>) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

---

<sup>1</sup> Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Zo kunnen in het projectgebied nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) soorten die tot broeden komen in weidegebied, struiken of bomen. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

Gezien de (algemeen voorkomende) soorten die tot broeden kunnen komen in het projectgebied is het niet mogelijk om het projectgebied alvorens het broedseizoen ongeschikt te maken. Wanneer er tijdens het broedseizoen gewerkt wordt, dient het projectgebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het projectgebied dan worden locatie specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

## 5.2.2 Zoogdieren

### Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

#### *Vleermuizen*

In het voorliggende projectgebied zijn er op diverse locaties in de stallen ruimtes, kieren en betimmeringen aanwezig die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouw bewonende vleermuizen of die vleermuizen toegang bieden tot het gebouw.

Vleermuizen worden verwacht in de stallen die in gebruik zijn als opslagruimtes. Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mag worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Door de toekomstige sloop van de stallen is er mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn en indien het gebouw gesloopt wordt, is dit afhankelijk van de ingreep (zonder aanvullende maatregelen) in overtreding met de wet. Een dergelijke aantasting, verstoring of vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming.

#### **Nader onderzoek: vleermuizen**

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van de gebouwen in het projectgebied voor vleermuizen in het projectgebied noodzakelijk. Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een het projectgebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken voor het vleermuisonderzoek. Een nader onderzoek naar vleermuizen wordt altijd uitgevoerd volgens het meest recente vleermuizenprotocol (NGB, 2021).

Aangezien er geen bomen gekapt worden in het voornemen, zal de (essentiële) vliegroute geen effecten ondervinden van het voornemen. Ook blijft er rond deze bomen voldoende foeragegebied bestaan voor vleermuizen.

Indien het projectgebied een relevant onderdeel uitmaakt (in de vorm van verblijfplaatsen) van het leefgebied van vleermuizen dienen vervolgstappen ondernomen te worden (het nemen van mitigerende maatregelen en het (mogelijk) aanvragen van een ontheffing).

### 5.2.3 Vissen

#### **Beschermingsregime Andere Soorten (artikel 3.10)**

##### *Grote modderkruiper*

De watergangen in het projectgebied voldoen aan de biotoopeisen van de grote modderkruiper. Aangezien er in het huidige voornemen niets veranderd aan de watergangen en hier geen werkzaamheden in plaatsvinden, gaat er geen (essentieel) leefgebied van deze soort verloren. Er zijn geen effecten aan de orde op de grote modderkruiper ten aanzien van het projectvoornemen.

### 5.2.4 Kevers

#### **Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)**

##### *Gestreepte waterroofkever*

De watergangen in het projectgebied voldoet aan de biotoopseisen van de gestreepte waterroofkever. Aangezien er in het huidige voornemen niets veranderd aan de watergangen en hier geen werkzaamheden in plaatsvinden, gaat er geen (essentieel) leefgebied van deze soort verloren. Er zijn geen effecten aan de orde op de gestreepte waterroofkever ten aanzien van het projectvoornemen.

## 5.3 Effecten op beschermde gebieden

### 5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat op 6,2 kilometer afstand van het projectgebied Natura 2000-gebied Deelen ligt. Op 6,7 kilometer van het projectgebied ligt Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken. De Natura 2000-gebieden liggen buiten het invloed gebied van het project wat betreft verdroging of geluid- en lichtverstoring. Enkel negatieve effecten van vermessing en verzuring van stikstofgevoelige habitattypen in Deelen en Van Oordt's Mersken als gevolg van stikstofdepositie kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

Als gevolg van het voornemen kunnen significante negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten. Om deze reden dient een (separate) AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om deze effecten nader in kaart te brengen.

### 5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is bij directe en indirecte aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen het projectgebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het projectgebied liggen wel NNN-gebieden. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de

**Natuurtoets**

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het projectgebied heeft geen effect op de directe omgeving van het projectgebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN geen belemmeringen.

## 6 Bronnen

**BIJ12, 2017.** Kennisdocument huismus.

**Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006.** De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

**Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009.** De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

**Kosten E., H., Limpens, H. Bouman & J. Reinhold, 2011.** Vleermuisvriendelijk bouwen. Handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker. Zoogdierverseniging & Tauw.

**Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010).** Vleermuizen en planologie. Zoogdierverseniging, Arnhem.

**Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.** Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

**Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009.** Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

**NGB, 2021.** Vleermuisprotocol.

### Overig:

#### NDFF

[www.zoogdieratlas.nl](http://www.zoogdieratlas.nl)

[www.ravon.nl](http://www.ravon.nl)

[www.telmee.nl](http://www.telmee.nl)

[www.zoogdierverseniging.nl](http://www.zoogdierverseniging.nl)

[www.naturalis.nl](http://www.naturalis.nl)

[www.vivara.nl](http://www.vivara.nl)

[www.telmee.nl](http://www.telmee.nl)

[www.vlindernet.nl](http://www.vlindernet.nl)

[www.libellennet.nl](http://www.libellennet.nl)

# Bijlagen



## Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

### Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

## Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

### **Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

### **Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

### **Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten**

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

**Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).**

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam	
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster	
	geelbuikvuurpad		otter	
	heikikker		bever	
	kamsalamander		hazelmuis	
	knoflookpad		lynx	
	rugstreeppad		noordse woelmuis	
	vroedmeesterpad		wilde kat	
	poelkikker		wolf	
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis	
	apollovlinder		bechsteins vleermuis	
	boszandoog		bosvleermuis	
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis	
	grote vuurvlinder		franjestaat	
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis	
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis	
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus	
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis	
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis	
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis	
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus	
	vermiljoenkever		laatvlieger	
Libellen	mercurwaterjuffer		meervleermuis	
	bronslibel		mopsvleermuis	
	gaffellibel		noordse vleermuis	
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis	
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis	
	rivierrombout		watervleermuis	
sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis			
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart		Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad			Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang			bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis			gestreepte dolfijn
	zandhagedis			gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos			gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts	grijze dolfijn		
	kleine vlotvaren	kleine zwaardwalvis		
Vissen	steur	narwal		
	houting	orka		
Weekdieren	bataafse stroommossel	tuimelaar		
	platte schijfhoren	witflankdolfijn, witsnuitdolfijn		
Zaadplanten	liggende raket	noordse vinvis, potvis		
	drijvende waterweegbree	butskop		
	Groenknolorchis, zomerschroeforchis	dwergvinvis		
	kruiend moerasscherm	griend, witte dolfijn		
				spitsdolfijn van gray

Tabel B (1). "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
Veenhooibeestje	Molmuis		
Veldparelmoervlinder	Ondergrondse woelmuis*		
Zilveren maan	Ree*		
Reptielen	Adder	Rosse woelmuis*	
	Hazelworm	Steenmarter	
	Levendbarende hagedis	Tweekleurige bosspitsmuis*	
	Ringslang	Veldmuis*	
Libellen	Beekkrombout	Veldspitsmuis*	
	Bosbeekjuffer	Vos*	
	Donkere waterjuffer	Waterspitsmuis	
	Gevlekte glanslibel	Wezel**	
	Gewone bronlibel	Wild zwijn	
	Hoogveenglanslibel	Woelrat*	
	Kempense heidelibel	Vliegend hert	
	Speerwaterjuffer		
		Kevers	

Soorten met een asterisk (\*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (\*\*) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

**Tabel B (2).** Per provincie vrijgestelde “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. (aangegeven met een ‘x’ of ‘\*’).

Soort	Provincie	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing		x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn													(*)
Egel		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm													(**)
Hermelijn		x	x	x			x		x	x			x
Huisspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis													(***)
Meerkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis													x
Ondergrondse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter		x											(****)
Tweekleurige bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x	x	x			x		x	x			x
Wild zwijn												x	
Woelrat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(\*) = vrijgesteld maart-april en juli t/m november (\*\*) = vrijgesteld in juli t/m september, (\*\*\*) = 15 aug t/m 15 okt, (\*\*\*\*) = 15 aug t/m feb ([Wijzigingsverordening](#), provincie Limburg, 2017)

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geploide vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

## Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

### **Artikel 1.11**

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

## Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

### Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

## Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

**Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).**

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g	

## Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.



#### Natuurtoets

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

#### Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

## Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

## Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

## Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een

#### Natuurtoets

Lytse Wyngaerden 28 en 28a te Langezwaag  
projectnummer 0470037.100  
19 april 2021 revisie 00  
Nijsingh Advies



vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

#### Overgangsrecht

In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

#### Stroomschema vergunningsprocedure

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze is ook van kracht onder de huidige Wet natuurbescherming. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

## VOORTOETS

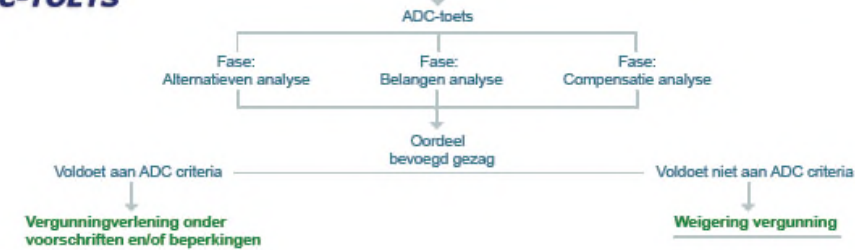
**INVENTARISATIE VOORTOETS:** De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.



## HABITATTOETS



## ADC-TOETS



---

## Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al bijna 70 jaar.

---

## Contactgegevens

Tolhuisweg 57  
8443 DV HEERENVEEN  
Postbus 24  
8440 AA HEERENVEEN  
T. +31 6 53978776  
E.  
Mathilde.vandenBroek@AnteaGroup.com

**[www.anteagroup.nl](http://www.anteagroup.nl)**

### Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.